

LIST S PODOBAMI
ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XV.

UREDIL
ENGELBERT GANGL

1914

V LJUBLJANI

LAST IN ZALOŽBA „ZAVEZE AVSTRIJSKEGA JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSTVA“
NATISNILA „UČITELJSKA TISKARNA“

ZVONČEK

LIST
ŠKOLNI

Pridržujejo se vse pravice do spisov, priobčenih v „Zvončku“.

VII B 35 986 f

KAZALO.

Pesmi.

Stran

Jug. Božidar Borko	1
Starčkova pesem. Davorinov	7
Na grobu. Davorinov	10
Trije modri. Cvetko Gorjančev	17
Pesem o akaciji. Cvetko Gorjančev	18
Mraz. Utva	25
Belokranjski vlak. Jan Reginov	32
Popotnik. Vekoslav Selinšek	35
Ura. Hinko Medič	44
Junaški deseterci. Cv. Gorjančev	49
Ob zori. Božidar Borko	52
V spominsko knjigo. Fr. Žgur	61
Slovo bolne Minke. Fr. Rojec	73
Svatba na morju. Drago Širok	74
Deklica in metuljček. Fr. Rojec	74
Ptičkom. Fr. Rojec	74
Velikonočna. Davorinov	79
Tri ladjice. Davorinov	79
Tolarčki svetega Jožefa. Cv. Gorjančev	89
Jurjeva. Utva	89
Že cvetke cveto . . . Davorinov	92
Pomladanske. Tone Rakovčan	97
Učitelju na grob. Fr. Žgur	98
Lipa. Davorinov	98
Ciganski godec. Davorinov	107
Pomladna. Cvetomirski	111
Materi. J. Lavrič	112
Spet je prišel maj . . . Fr. Rojec	112
Pomladna. Cv. Gorjančev	112
Prihod pomladi. Tinče Ravljen	115
Pesem o kukavici. Jan Reginov	127
Pravijo si bajke . . . Davorinov	127
Orač. Fr. Rojec	127
V pomladni noči. Bořivoj	133
Dve brezi. Bořivoj	133
Sreča. Davorinov	137
Zvezdica. Davorinov	138

	Stran
Deček ob sludencu. <i>Fr. Rojec</i>	152
Na gostiji. <i>Borisov</i>	152
Te rože! <i>Fr. Ločniškar</i>	158
Slovo pomladi. <i>Božidar Borko</i>	158
Pravljica o zlati kroni. <i>Davorinov</i>	164
Pomlad se poslavlja . . . <i>Tinče Ravljen</i>	164
Vetrič. <i>Bořivoj</i>	164
Kazen. <i>Tinče Ravljen</i>	187
Poljanam. <i>Tinče Ravljen</i>	187
Pesem o svetu. <i>Cv. Gorjančev</i>	188
Po dežju. <i>Fr. Rojec</i>	192
V težkih dneh. <i>Fr. Rojec</i>	196
Prva žalost. <i>J. Baukart</i>	201
Marica. <i>Tinče Ravljen</i>	217
Iz sedanjih dni. <i>Borisov</i>	218
Zvezde. <i>Fr. Žgur</i>	210
V Beli Krajini. <i>Davorinov</i>	224
V gozde seli se tišina . . . <i>Borisov</i>	235
Vseh mrtvih dan. <i>Janko Leban</i>	241
Utrinek. <i>Fr. Studenko</i>	243
Strah. <i>Fr. Studenko</i>	245
Sirota na očetovem grobu. <i>Janko Leban</i>	248
Raste majhno drevo. <i>Jan</i>	248
Zadnjikrat. <i>Fr. Studenko</i>	256
Narodna. <i>Davorinov</i>	257
Jesenska. <i>Davorinov</i>	257
Iz pesmi <i>Janka Lebana</i>	265
Jeseni. <i>Drago Širok</i>	266
Na zimo. <i>Ivan Albrecht</i>	276
Ob morju. <i>Josip Kralj</i>	281
Babici. <i>Ivan Albrecht</i>	281

Pripovedni spisi.

Mirčkova bolezen. <i>Jan Molar</i>	2
Dušanu v spomin. <i>Lad. O.</i>	4
Na semnju. <i>Davorinov</i>	6
Mlinarjev Pavlek. <i>H.</i>	11
Osel — pameten. <i>Ivo Trošt</i>	13
O lisici in volku. <i>Fr. Košir</i>	15
Znamenit košek. <i>Ivan Stukelj</i>	26
Peklenšček in novomašnik. <i>Fr. Košir</i>	30
Kurent v „lūkovi deželi“. <i>M. Pirc</i>	33
V duševnem boju. <i>Jan Reginov</i>	40
Luč. <i>Cvetinmirski</i>	41
Naš mali Rudo. <i>A. Germkova</i>	51
Lovci. <i>Cvetinmirski</i>	53
Naša Marjanica. <i>S. Koprivec</i>	62
Zajokal je . . . <i>H.</i>	67
Učenec — tat. <i>V. Strmšek</i>	68
Spomladi. <i>Cvetinmirski</i>	75
Volka so pokopavali. <i>Ivo Trošt</i>	78

Nastavljena past. <i>Ivo Trošt</i>	86
Bajka o citrončku. <i>Davorinov</i>	91
Zvonček bahač. <i>Ivo Trošt</i>	92
Kes. <i>M. Z. Jug</i>	99
Igre pouličnih tržaških otrok. <i>A. Germkova</i>	103
Ob materini postelji. <i>Slovan Slovanov</i>	108
Bajtar Urh Skrbina z mlinom. <i>Fr. Košir</i>	110
Dan drevesa. <i>H.</i>	114
Procesija. <i>M. Z. Jug</i>	125
Črešnje. <i>Cvetomirski</i>	134
Volar Mihec. <i>Ivo Trošt</i>	136
Kovač — modra glavica. <i>Fr. Košir</i>	138
Dober nasvet. <i>Borisov</i>	148
Vladimir Ilešič. <i>Lad. O.</i>	152
Pes Lovi in gosi. <i>Ivo Trošt</i>	153
Spoznanje. <i>Davorinov</i>	159
Prijatelja. <i>F. K.</i>	161
Tone. <i>Slovan Slovanov</i>	163
Niko — junak. <i>Tone Rakovčan</i>	172
Palčki in žalost. <i>Ivo Trošt</i>	181
Limbar. <i>Davorinov</i>	188
Cesar. <i>Cvetomirski</i>	193
Dvoočnica. <i>J. Baukart</i>	203
Še nekaj o našem Rudlu. <i>A. Germkova</i>	207
Iz predmestja. <i>Slovan Slovanov</i>	208
Jernejevo. <i>Cv. Gorjančev</i>	209
Mati. <i>Tone Rakovčan</i>	219
Jesenska slika. <i>Cvetomirski</i>	220
Jelica. <i>Hinko Medič</i>	225
Marijika. <i>H.</i>	233
Čebela in čmrlj. <i>Ivo Trošt</i>	235
Breze. <i>Cvetomirski</i>	242
Nebeška vodica. <i>P. Strmšek</i>	245
Naša Tigra. <i>Borisov</i>	246
V bedi bogastvo. <i>Ivo Trošt</i>	258
Bajka o žitnem klasu. <i>Ivo Trošt</i>	259
Oče. <i>Gradiščan</i>	267
Mima. <i>Slovan Slovanov</i>	277
Bršljan in smreka. <i>Ivo Trošt</i>	278

Gledališka igra.

Visoki gost. <i>Fr. Rojec</i>	121, 145, 169, 190
---	--------------------

Poučni spisi.

Atila, kralj hunski. <i>D. Trstenjak</i>	9
Rast človeškega telesa. <i>G-a</i>	16
Domovina Slovencev. <i>A. Janežič</i>	31
Čitati — dobro, poizkusiti — bolje. <i>Dragotin Humek</i>	36, 57, 129, 197
Ustoličenje koroških vojvod. <i>M. P.</i>	81
O učinkovanju strupa. <i>K. Str.</i>	105
Moj in mladine prijatelj. <i>Fr. Erjavec</i>	139

Prestolonaslednik Franc Ferdinand in Njegova soproga vojvodinja Zofija Hohenberška. <i>Jakob Dimnik</i>	177
Mladostna leta cesarja Franca Jožefa I. <i>Fr. Hubad</i>	249
Stoletnica rojstva slovenskega učenjaka. <i>Jakob Dimnik</i>	273

Glasba.

Svetlo solnce se je skrilo. <i>Iv. Kiferle</i>	20
Taščici v slovo. <i>Narodna</i>	141

Pouk in zabava.

Zastavica v podobah. <i>Dr. Humeč</i>	19
Rimska cesta	19
10 najvažnejših izumov sedanjega časa	20
Ubogí Fred Neun!	20
Največji hotel sveta	20
Prodiranje metrske mere	21
Uspešna kazen	21
Največje cerkve na svetu	21
Materinska ljubezen	21
Iz šolskih nalog	21
Usmilite se ubogih ptičic	21
Kotiček gospoda Doropoljskega	22, 47, 71, 95, 118, 143, 167, 214, 239, 263, 286
Demant. <i>B. in D. Grossmannovi</i>	45
Rešitev in rešilci	45, 69, 93, 116, 141, 165, 212, 237, 261, 284
Učenjak in veter	46
Izumiranje Indijancev	46
Nesreča pri sankanju	46
Pes — rešilec življenja	46
Grozno maščevanje mačke	46
Strahovita zima na Nemškem	46
En milijon za izobrazbo delavstva	46
Uganka v uri. <i>Uroš Žun</i>	69
Nove bolgarske pošne znamke	70
Diamant, ki ne dobi kupca	70
Dragoceno sadno drevo	70
Najstarejša žena na svetu	70
Nenavaden spomenik	70
Milijonar — berač	70
„Prstni teden“	70
Mladi risar. <i>Fr. Zagorc</i>	93, 165
Besedna uganka. <i>Fr. Rojec</i>	93, 212
Past za bolhe	94
Tiger na trgu in v tobakarni	94
Kitajska dekliška imena	94
Kraj brez solnca	94
Zbirka metuljev, vredna 4 milijone kron	94
Zastavica v podobah. <i>Fr. Rojec</i>	116
Jasen odgovor	117
Metuzalem	117
Kako živi ruski car	117

	Stran
Napoleonov grob	117
Dvetisoč let staro mesto	117
Računska uganka. <i>Fr. Vaupotič</i>	141
Naš cesar	142
Kje največ štedijo?	142
Hoja in človeški značaj	142
Neprijeten obisk med obedom	142
Japonski pregovori	142
60letnica petrolejke	142
Uganka v uri. <i>Fr. Vaupotič</i>	166
Pretkanost vrabcev	166
Visoka redka starost	166
Kje največ delajo?	166
Kako se množe muhe	166
13letna deklica podedovala 200 milijonov dolarjev	212
Štirinajst dni v odprtem čolnu na oceanu	213
Žalostna usoda ubovega dekleta	213
Perzijske šale	213
Tajinstveni napis. <i>L. O.</i>	237
Odlikovan slovenski junak	237
Prva lokomotiva	238
Ves gimnazijski razred v vojni	238
Mati zemlja	238
Besedna uganka. <i>S. Kosovel</i>	261
Ogromno poslopje	261
Zvest konj	261
Cesarjevo stanovanje	262
Največja vojska	262
Cesar med ranjenci	262
Naš cesar in vojni dogodki	262
Kako daleč slišimo grmenje topov?	262
Metulj iz tintnega madeža. <i>L. O.</i>	283
V vojnem času	284
Junaška deklica Rozina Henochova	284
Najtežje rane — ozdravljive	284
Obisk matere na bojišču	284
Desetleten deček na bojišču	285
Junaki našega časa	285
Ob sklepu petnajstega letnika	288

Podobe.

Dušan Hauptman	5
Počasi!	8
Dobri bratci	12
Osel	14
Dobro jutro!	18
Kurenti	35
Ura	44
Iz šole domov	56
Mož, mačka in miš	66
Knežji kamen na Gosposvetskem polju	80
Ustoličenje vojvode na Gosposvetskem polju	84

	Stran
Vojvodski stol na Gosposvetskem polju	90
Veverica	107
Ernest Železni	109
Huda kazen	113
Dobra Minka	115
Cesar Franc Jožef I.	128
Kmetiški dom na Gorenjskem	137
F. R. Magjer	140
Vladimir Plešič	151
Deklica pred drevesom	157
Perun in Pepček	161
† Vojvodinja Zofija Hohenberška	174
† Nadvojvoda Franc Ferdinand	175
Rodovina nadvojvode Franca Ferdinanda	179
Nadvojvodinja Cita	182
Nadvojvoda Karel Franc Jožef	183
† Papež Pij X.	203
Ded Marko	206
Deklica za drevesom	211
Pred pohodom na bojno polje	221
Papež Benedikt XV.	226
Naši ranjeni vojaki	229
Odmor	232
Na bojnem polju	234
Straža na bojnem polju	236
Dijaški knjižni trg pred Mestnim domom v Ljubljani	238
Mladi junak	244
Cesar gre obiskat ranjence	250
Bitka na morju	253
V taborišču	256
Žalost	260
Kotor v Dalmaciji	269
Močnikova rojstna hiša	272
Dr. Fran vitez Močnik	275
Učenci in učenke Ciril-Methodovih šol v Trstu	279
Kotorski zaliv v Dalmaciji	282
Rozina Henochova	284
39 podob k pisu „Čitati — dobro, poizkusiti bolje!“	

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. prosinca 1914.

Leto XV.

Jug.

Zima gleda skozi okna,
Tončku glasno se grozi:
„Pot do šole bom zasula
z belim snegom pet pedi.“

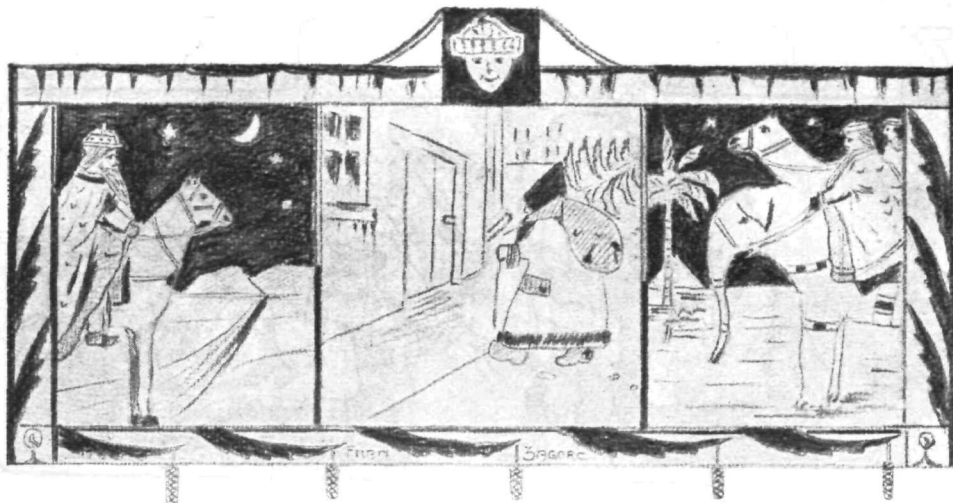
Tonček zimi se nasmeje
sladko, kakor on le ve:
„Ne verjamem, kruta zima,
pride striček Jug z goré.“

Hej, da videli ste zimo,
ko je divja šla čez breg!
Po vseh potih je nasula
pet pedi visoki sneg.

„Striček Jug, pozdravljen bodi!“
Tonček drugi dan krič ;
sneg topi se po bregovih,
solnce že z neba žari . . .

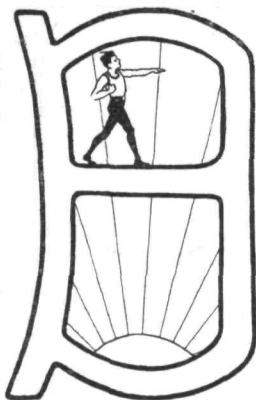
Božidar Boriko.

JAN MOLAR:

Mirčkova bolezen.

ilo je v bolnišnici. Na obeh straneh velike bolniške dvorane so ležali na posteljah bolniki, trpeči ljudje z bledimi, upadlimi obrazi. To je žalosten kraj, kraj trpljenja in premagovanja. V peti postelji na levi je ležal lep, mlad deček, star kakih osem let. To je bil poštarjev Mirček. Imel je zlomljeno nogo.

Prebudil se je. »Ah, kako me boli noga,« je vzdihnil. Prišla je usmiljenka. Mirček jo je poprosil vode, zakaj grozno ga je žejalo.

»Ali je že mama prišla?« je vprašal deček.

»Ne, mame pa še ni bilo,« je odgovorila usmi-

ljenka.

»Ali mamica kmalu pride?« je zopet vprašal ubogi Mirček.

»Tako j bo tukaj, srček, le potrpi!« ga je potolažila dobra žena.

Ker je bil Mirček jako slab, se mu je motilo po glavi. Zaklical je: »Joj, kaj se vsa soba vrti? Postelja pada. Pogreznili se bomo.« Sklonil se je v postelji in zamahnil z rokami, kakor da bi se bal, da pade. Usmiljenka ga je pomirila in mu položila glavo nazaj na blazino. Rekla mu je, naj leži na miru in naj zapre oči.

Zlomljena noga je Mirčka jako bolela. Spomnil se je, kako je bilo takrat, ko si je zlomil nogo...

Mirček je bil živahen dečko. Ha, to je poskočil. V tekanju je prekosil vse trške fantiče. Da, kolikokrat mu je mamica dejala: »Mirček, Mirček, ne tekaj tako, da si česa ne napraviš!« — Oh, zakaj ni mamice slušal, zakaj ne? Še zdaj bi imel zdravo nogo. Da je moral biti tako neposlušen.

Zadnjič pa je šla mamica nekam, on je bil sam doma. Ukazala mu je, da ne sme iz hiše. In res ne bi šel iz hiše, da ni prišla izkušnjava v podobi trgovčevega Joška.

Mirček je gledal skozi okno na cesto. Tu pa pride Joško in pravi: »Kaj pa ti čepiš doma? Pojdi no z mano. K Poldku! Veš, Poldek ima železnico: stroj, vozove, tračnice — vse ima. Stric mu je te lepe reči prinesel iz Ljubljane. Ne moreš si misliti, kako lepo se vidi, če teče vlak po sobi. Pridi brž ven!«

»Rad bi, pa ne smem; mama je šla ven in mi je prepovedala,« je odgovoril Mirček.

»Kam pa je šla mama?« ga je vprašal Joško.

»K Lokarjevi gospe,« se je glasil odgovor.

»No, vidiš! Potem je pa gotovo ne bo dolgo domov, ti pa brž stečeš tja k Poldku z mano, si ogledaš vse in prideš naglo nazaj domov!« ga je vabil prijatelj.

»Saj res, Joško! Počakaj, takoj pridem!«

In šla sta. Ne, nista šla, tekla sta. Mirček je pustil Joška daleč za sabo. Pritekel je ravno do grape ob cesti in skočil čez, pa — joj! — zgrudil se je, strašno ga je noga zbolela. Potem pa se je naredila tema okolo njega, nič več ni čutil...

Zbudil se je šele v bolnišnici. Sedaj leži tu že teden dni. Nič mu ni bolje, še slabše je vedno. Tako je dolg čas, le kadar pride mamica, je prijetno. Takrat ji pove, kako bo pridén, če ozdravi.

»O, mamica, ali si vendar že prišla! Kako težko sem te čakal,« je veselo vzkliknil deček.

»Ah, ali res, ti moj srček, ali ti je kaj bolje?« je vrašala mati.

»Noga me tako boli.«

»Noga te boli! Ubožec. Le čakaj, kmalu bo bolje. Tukaj sem ti prinesla nekaj dobrega, poglej, to so melone; tako sladke so, da bi jih le jedel. Pa žejen tudi ne boš nič potem;« ga je potolažila.

»Mamica?« je vprašal deček s strahom.

»Kaj je, Mirček?«

»Mamica, ali pridem v nebesa, če bom umrl?«

»Oh, Mirček, le tiho bodi, saj ne boš umrl! Kmalu ozdraviš,« se je glasil materin odgovor.

»Mamica, veš, jaz bi pa rad umrl, če bi še ti z mano umrla.«

»Umrli bi rad? Pa zakaj, Mirček?« je vprašala mati začudeno.

»Kaj ne? V nebesih bi imel čisto celo nogo?« je zopet živahno vprašal Mirček.

»Seveda!« je zamišljeno odgovorila mati. Obšla jo je težka slutnja, kaj bi bilo, če bi ji otrok res umrl.

»Poglej, mamica, če bom pa na svetu, mi bo pa vsak rekel, da sem krevlja, pa vojak tudi ne bom mogel biti.«

Pogledala je mati Mirčka in videla je njegove plahe oči, njegov blede obrazek, ki je bil tako mrtvaški, da se je prestrašila. Zajokala je in objela sinčka, kakor da bi hotela zabraniti smrti pristop do njenega otroka.

»Mamica, zakaj jokaš?« je vprašal Mirček žalosten.

Mamica pa ni odgovorila. Močila je s solzami njegov obraz in ga poljubljala.

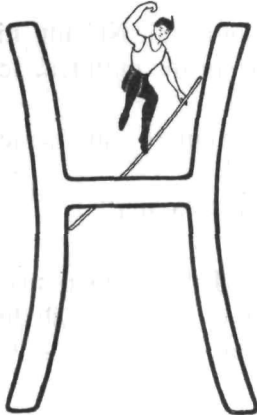
* * *

K sreči sta se varala oba — Mirček in mati: ni bilo treba umreti nobenemu. Ob zdravnikovi pomoči in ob skrbni postrežbi v bolnišnici se je Mirčku kmalu vrnilo ljubo zdravje. Noga se mu je popolnoma zacelila in je bila zopet gibka in ravna kakor prej. Ozdravljena pa je bila tudi njegova preživahna poskočnost in neposlušnost, ki sta ga zavedli v nesrečo.

LAD. O.:

Dušanu v spomin.

auptmanov Dušan — kje pa si? — Naše gore te kličejo, naše planine te vabijo; telovadnica te pogreša; cvetke ti vonjajo pozdrave; vsi, ki so te poznali in ljubili, te zovejo; starši se jokajo; šola se ozira po tebi: »Dušan, kje si?«

In iz »Zvončka« odmeva turobni klic: »Kje si, Dušan, kje si?«

Vse tiho — nobenega odgovora, nobenega odziva!...

Na lepem, širokem Ljubljanskem polju stoji nova gomila. Prvi sneg jo pokriva. To je tvoj zadnji, tihi dom!...

Šele deset let je bil star, pa je moral umreti. Ta silni, nepričakovani udarec je zadel njegove starše, prijatelje in znance dne 13. grudnia 1913. Ob 11. uri dopoldne tega strašnega dne je nehalo utripati blago, plemenito srce Dušana Hauptmana.

Obiskoval je prvi razred prve državne gimnazije v Ljubljani. Bil je marljiv učenec, ki je zvesto izpolnoval svoje dolžnosti v šoli in doma. Kar mu je ostajalo svobodnega časa, ga ni tratil s praznim in brezpomembnim igranjem, s postopanjem ali z drugačnimi mladostnimi razvadami. V takem času, ko je opravil svoje delo, ki mu ga je nalagala šola, mu je bila družica in prijateljica lepa knjiga, kakor umevamo to besedo v navadnem smislu, in pa vseh lepih knjig najlepša knjiga: veličastna, mogočna природа!

Naročnik »Zvončkov« je bil od I. razreda ljudske šole. Z velikim veseljem je pričakoval vsake njegove številke. Vesel dan je bil vedno zanj, kadar ga je prejel po pošti. Vzel ga je v roko, ga pregledal in prebral od prve do zadnje strani. »Zvonček« mu je bil zvest prijatelj, Dušan je bil zvest prijatelj »Zvončku«.

Dušan Hauptman

Dušan je bil otrok prave planiške rodovine. Njegov oče, gospod Josip Hauptman, je sam navdušen planinec in tajnik Slovenskega Planinskega Društva, mamica njegova pa je sestra pokojnega gornjegrajskega učitelja, gospoda Ignacija Šijanca, ki je bil torej Dušanov stric in ki je preromal ves naš čaroviti planinski svet.

Navdušenja do čudovite lepote naše prekrasne slovenske zemlje se je navzel Dušan Hauptman doma v najožjem svojem rodovinskem krogu. Lahka stopinja ga je dvigala in nosila po planinah in dobravah. Pred njim se je razgrinjal slovenski svet v vsej prelestni krasoti. Od veselja žareče

oko mu je plavalo v brezkončne dalje, ljubezen do domovine je plamenela v njem...

Posebno se je zanimal tudi za rastlinstvo. Prve pomladanske in je-senske cvetke je ljubil z enako presrčnostjo. Nabiral jih je in prinašal domov ali jih pošiljal prijateljem kot ljube, cvetoče in vonjajoče pozdrave z naših divnih poljan in gorá.

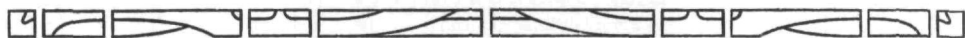
Z velikim trudom in z izredno potrpežljivostjo si je prirejal zbirke metuljev; med njimi so tudi taki iz daljnih prekomorskih dežel.

Za zdrav razvoj in za okrepitev svojih telesnih sil pa je skrbel tudi s telovadbo. Stal je v vrstah sokolskega naraščaja, da, celo pred temi vrstami je stal, saj je bil predtelovadec. Gotovo bi z radostjo pozdravil v letošnjem »Zvončku« nove začetne črke, ki nam predstavljajo telovadce, telovadke in telovadno orodje.

In tega vrlega našega Dušana ni več!

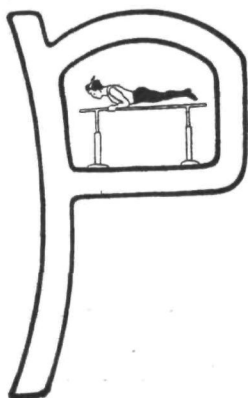
Ko so ga nesli k poslednjemu počitku na pokopališče k sv. Križu, so se mu kakor v poslednji pozdrav in v bridko slovo še enkrat pokazale v vsej svoji krasoti Kamniške planine in Karavanke, ki jih je obsevalo zlatožarno solnce...

Bodi ljubemu mlademu prijatelju s temi vrsticami postavljen skromen spomenik tudi v našem listu! Žalujočim staršem pa naj bo v tolažbo zagotovilo, da dele z njimi težko bolest vsi, ki so poznali njihovega Dušana!

DAVORINOV:

Na semnju.

isane plahte, velike priostrene droge, zaboje z igra-čami in piškoti — vse si je pripravila in naložila na voz. Peljala je po cesti, ko je bila vsa zasnežena, da so se kolesa udirala. Peljala je in premišljala:

»Če danes ne bo kupčije, če ne bom prodala, da bi plačala stanovanje, mi bo vzel gospodar vse, vse! ... Oh, ubogi otroci!«

Ko je tako peljala, je prišla na trg in se ustavila. Kakor sive rjuhe, ki jih je razprostrl človek, da bi jih pobelil, so bili videti veliki šotori, ki so stali ob cesti.

Majhen prostor je bil med dvema šotoroma; tjakaj je zapeljala voz, odkidala je sneg in postavila šotor. Potem je razpostavila po šotoru pisane igrače, zvezke in svinčnike, male lesene konje in sladke piškote.

Ljudje so prihajali po trgu; velika gneča jih je bila, ki se je prerivala mimo šotorov, gledala, občudovala in kupovala. Drveli so ljudje; malega

šotora pa skoro niso opazili; niso se ozrli na ženo, ki je zmrzovala in se tresla od mraza.

Tupatam je prišel fant, pomolil je krajcar, vzel piškot in izginil v gneči. Prišla je gospa, gorko oblečena, in se je ustavila pred šotorom. Pogledala je razstavljenе reči, zmajala z glavo in odšla dalje...

Ko se je množica umirila in je zvonilo v mestu poldan, je prišla k šotoru deklica v raztrganih črevljih, skoro bosa. Premrzla je bila in suha, da je obleka visela na njej. — Zajokala je in rekla ženi: »Mati, čakali smo te, da prineseš denarja, pa te ni bilo. Po kruha sem prišla, da ga ponesem bratcu in sestri; tudi v peči je že vse pogorelo, nič več drv ni, mraz je doma v izbi kakor na cesti, skozi špranje piha oster veter...«

Mati ji je dala dvajset vinarjev, da bi kupila kruha, da bi jedli. Bili so vinarji, ki jih je zaslužla zjutraj...

Ko je nastalo popoldne, so prihajali ljudje in kupovali. Prodajalka, ki je imela svoj šotor nasproti malemu šotoru, je sopla v roke in zaničljivo gledala svojo sosedo. Časih je prišlo nekaj ljudi k malemu šotoru; ustavili so se in gledali; nekateri so odšli, nekateri pa so dolgo izbirali in kupili malenkost, ker niso mogli drugače.

Tako se je godilo do večera, da je ugasnil dan in da je padla na mesto megla kakor siv pajčelan. Ljudje so odšli; prodajalke so spravljale svoje blago.

Malega šotora pa ni bilo več; posestnik, skop in trdosrčen, pri katerem je stanovala prodajalka, je prišel in zarubil šotor. Vse je vzel prodajalki, vse piškote in igrače. Stanovanje je bilo plačano, kruha pa ni imela.

Hitela je domov in prižgala luč. Prijazno je pozdravila izba ubogo in otožno ženo; saj je bila navajena uboštva in nesreče. Smehljali so se obrazi otrok, ki so spali pod velikimi plahtami in sanjali o sreči v izobilju; mati pa je sedela na velki pisani skrinji in jokala...

Starčkova pesem.

*Trhla drevesa stokajo rezko,
klonijo svoje vrhove,
zima pregnala je ptičke radostne,
sneg jim zapadel domove.*

*Tudi vsak starček trhlo drevo je:
snežec mu glavo zapal je,
čilost in zlata mladost in veselje
pa so izginile v dalje...*

Davorinov.

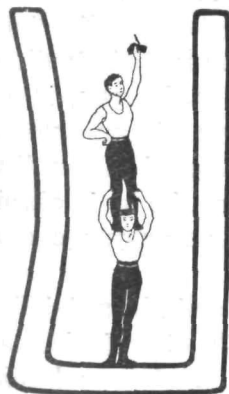

Počasi!

D. TRSTENJAK:

Atila, kralj hunski.

prvi polovici petega stoletja je živel Atila, imenovan šiba božja. Bil je to mož silovit, bistrega uma, trdne volje in predrzne srčnosti. Vladal je nad divjim hunskim narodom, ki ga Amijan Marcelin (okolo 330 do 400) popisuje blizu tako-le:

Brez brade so, grdega obličja, ker dečkom brž po rojstvu prerežejo lica, da jim zaradi brazgotin ne morejo rasti brke; krivonogi so kakor zveri, in skoro živinsko je njihovo življenje. Ni jim treba ognja, da bi si kuhali jedi; njihov živež so korenine in zelišča, ali pa jedo napol sirovo meso. Hiš nimajo nikakršnih in se jih ogibljejo kakor grobov; celo kolib iz trstja ne vidiš pri njih. Brez miru blodeči po hostah in gorah, so privajeni od otroških nog gladu in žeji ter vsaki vremenski izpremembi. Njihova oblačila so ali platnena ali sešita iz kožic manjših živali; vedno pa nosijo toisto obleko doma in na polju ter jo imajo tako dolgo na sebi, dokler ne razpade v cape. Kosmata svoja bedra pokrivajo s kozlovimi kožami, njihovi škornji pa so nesposobni, zato težko hodijo peš. Toliko boljši pa so jahači; sicer so konji njihovi suhi in grdi, vendar stanovitni. Na teh čepe kakor prirasli in na konjih opravljajo svoje navadne posle. Ponoči in podnevi je skoro vsak na konju; na konju kupuje in prodaja, je in pije; večjidel na vrat te živali naslonjen tudi Hunec spi; celo svoja zbirališča in posvetovanja imajo na konjih. Pravega gospodarstva ni videti pri njih; svojim glavarjem služijo brez vsake trdne zveze. V vojno gredo nalik zagozdi z neskončno divjim krikom. Brhki kakor so, se razkrope hkratu in si poiščejo nasprotnika

za uboj. Iz daljine se borijo s kopjem; rti tega orožja so napravljeni iz ostrih kosti. Kadar se približajo sovražnikom, se borijo z mečem ter mečejo zanjke nanj, da se tako zavozlan ne more braniti. Pluga in motike ne poznajo. Brez ognjišča in dvorišča se skitajo semtertja s svojimi vozovi, na katerih stanujejo žene in otroci, dokler ne odrastejo. Drugje rojen, drugje izrejen ne ve nobeden, odkod je. Ne poznajo razločka med krepostjo in pregreho; kaj je vera in bogoslužnost, tega tudi ne vedo.

S tem divjim ljudstvom se je vzdignil Atila nad Rimljane, zapustivši svoje leseno poslopje kraj reke Tise na Ogrskem. Več nego pol milijona vojakov, deloma najetih, deloma prisiljenih, je gnal skozi Norik, Vindelicijo in Alemanijo na reko Ren, kjer je pokončala ta divja drhal v mestu Vormaciji burgundsko kraljevo poslopje. Stara pesem pravi: Kamor je stopilo kopito Atilovega konja, tam ni rasla več trava. — Najlepša mesta so podrla ti divjaki in že so prišli do Genaba (današnji Orleans). Tu se jim je uprl hrabri Aecij z Burgundci, Zapadnimi Goti in Franki. Krvava bitka je bila na Katalaunskem polju leta 451. Bojišče je pokrivalo 162.000 mrtvecev, med drugimi je padel tudi Teodorik, junaški kralj Zapadnih Gotov. Vendar je bil Atila zmagan in se umaknil nazaj v Panonijo, da plane drugo leto čez Julijske planine v gornjo Italijo. Lepa mesta Petovij (Ptuj), Celejo (Celje), Emono (Ljubljano) in Akvilejo (Oglej) so razrušile te divje drhali. Že so padla slavna mesta Milan, Pavija, Padova, Verona, in že se je odpravil Atila nad mogočni Rim, a navzlic temu se je na prošnje papeža Leona I. pomiril z rimskim cesarjem Valentijanom in se vrnil v panonske pustinje. Naglo je umrl (l. 453.) ravno tisto noč, ko se je oženil s hčerjo burgundskega kralja; nekateri pripovedujejo, da ga je njegova nevesta sama umorila.

V Atilovi vojski so služili Slovenci; zato njegov spomin še sedaj živi med narodom in v narodnih pripovedkah o pesoglavcih ali pesjanih, kakor so imenovali Hune zaradi njihove grde postave. Kadar so kralja pokopavali, so imeli velike krmine, pri katerih so prepevali razne pesmi svojemu vitezu na čast. Latinski pisatelji pravijo, da se je ta sedmina velela »strava«, kar je slovenska beseda ter priča, da so že tedaj stanovali Sloveni v Panoniji.

Na grobu.

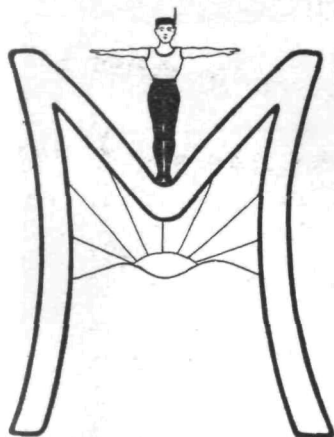
*Tiho klonijo ciprese
snežne veje,
sneg na grob očetov pada,
da mu bo gorkeje;*

*da ne bo mu zmrzovalo
srce pod gomilo,
ki je prej tako skrbelo
in ljubilo ...*

Davorinov.

H.:

Mlinarjev Pavlek.

linarjev Pavlek je postal že Pavel. Dolgo je že od tedaj, vendar še rad pripoveduje sledečo zgodbico iz svojega življenja, ko je bil še Pavlek.

Nekega dne ga pošlje mati k lončarju po lonec. Ravno zjutraj se ji je zdrobil oni, ki je že tolikokrat romal v peč in iz peči. Hotela je že sama iti ponj, a imela je toliko opravkov doma in na polju, da ji ni bilo mogoče le nekaj trenutkov ostaviti doma. Pavlek pa tudi ni bil več tako majhen, da bi mu ne bilo mogoče naročiti takega opravka. Vrhutega je bil tudi lončar mož-poštenjak, ki mu ga ni bilo para daleč naokolo. Tako je prišlo do tega, da je šel Pavlek k lončarju po lonec.

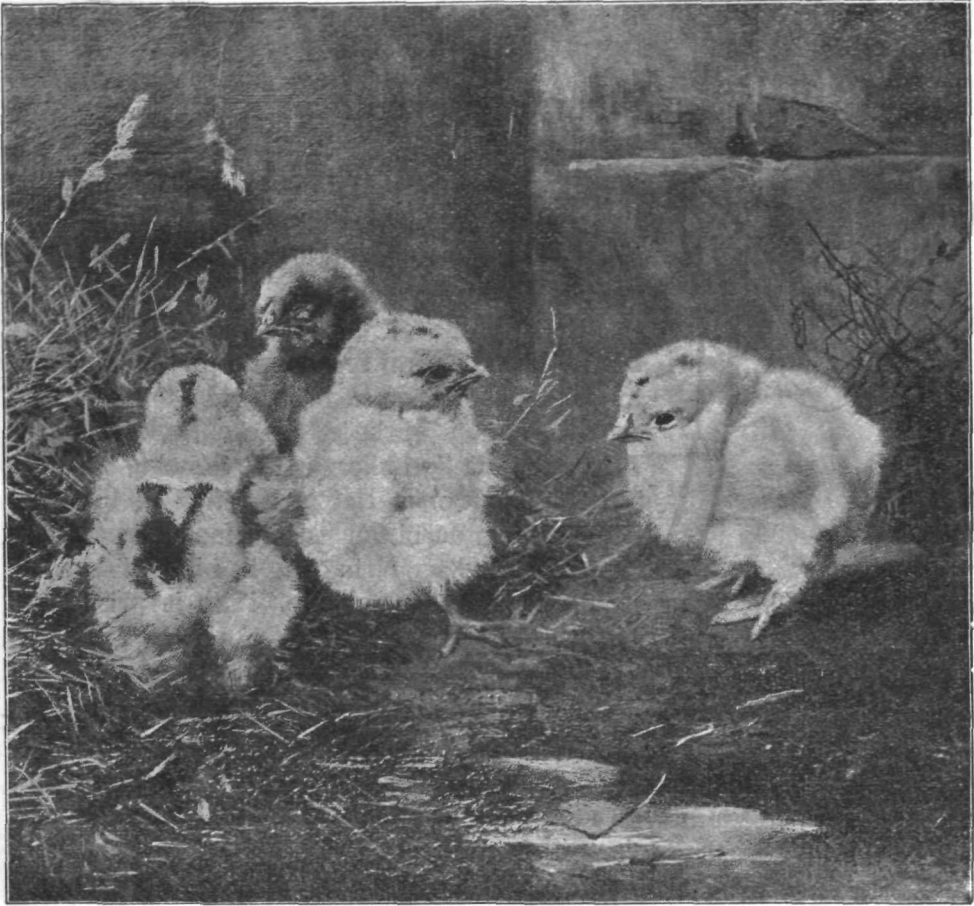
Dobil je prav tak lonec, kakršen je bil oni, ki je sedaj zdrobljen. Na poti domov mu pa žilica seveda ni dala miru. Nikakor ni mogel lonca nesti v rokah. Poveznil ga je na glavo, in ker je bil lonec večji od glave, mu je segal do vratu. V tla je moral gledati, da ni treščil ob drevje ob poti. Zdaj zasliši zvonček. Trudil se je, da bi dvignil lonec, a vse zaman. Bila so mu na poti ušesa, in nos mu je nagajal.

Zvonček je prihajal vedno glasneji, ker se je vedno bolj bližal. A Pavleku je postajalo vedno tesnejše pri srcu. Dosegel je slednjič toliko, da je videl, da se mu bliža duhovnik s sveto popotnico. Z loncem na glavi se ni upal poklekniti. Kaj torej? Vzame kamen, in preden si je mogel misliti, da utegne to imeti zle posledice, je bil lonec zdrobljen, le nekak obroč mu je obvisel krog vratu. Pokleknil je in dobil blagoslov od gospoda župnika, svojega botra.

Zdaj je Pavlek šele uvidel, kaj je storil. Mati mu je rekla, preden je odšel, naj pazi na lonec. Zdaj pa je po njegovi porednosti lonec v več koscih. V duhu je videl strogo mater, kako sega po šibi za ogledalom, v duhu je že čutil udarce na svojem telesu. S težkim srcem je vstopil v hišo. Vse je priznal. Kaj bi mu tudi pomagalo tajejanje? Nič. Boter ga je videl, in to je dovolj. Pa tudi tako ni ničesar tajil, bil je resnicoljuben deček.

Mati ga je resno poslušala in pokarala, ker je bil neposlušen. Šiba pa ni pela, ker je bila naglica kriva, da je šel lonec v kosce.

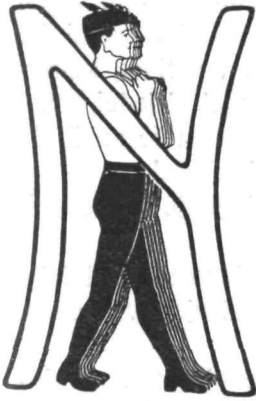

Dobri bratci

IVO TROŠT:

Osel — pameten.

Basen.

Na peščenem travniku se je pasel osel. Mirno je obiral redko trave, zadovoljen kakor vselej s svojo usodo. Kar se pidrvijo tam mimo tri beketave koze in začnejo osla dražiti, kako je nespameten, ker se zadovolji z vsem, kar mu nakloni brezvestni človek: danes težko breme, jutri ničvredno hrano. »Zakaj si ne vzameš sam, boječ sivček? Glej, človek se celo norčuje iz tvoje skromnosti, ko pravi: »Osel je vodo nosil, pa je le od žeje poginil.«

Nerodni kopitovec dvigne glavo, pomiga z ušesi in prav gorjansko neumno zariga. Ni mu bilo všeč, da ga zaničuje človek za njegovo pomoč, ni mu bilo všeč, da ga morajo šel koze opominjati, naj si sam postreže z boljšo hrano, ko sam ve zanjo, pa mu manjka poguma in pameti.

Osel je bil prepričan, da lahko živi tudi brez teh pomočnikov. Zato vnovič zariga, a sedaj zmerno, pametno, malo manj kot umljivo in vpraša: »Hi-hi-ha-ha! Kje naj pa vzamem kaj boljšega pod zob, da me ne zaloti človek in ne nabije za tatvino in škodo?«

»Tam, kjer te ne zasačijo,« je bil kozji odgovor.

»Pozna moj glas slehrni človek, in moje stopinje natančno razločuje od konjskih. Ne utajim se mu, četudi me ne zaloti. Pride pozneje in se kruto maščuje na mojem hrbtu za škodo. Ve se lahko izgovarjate, da so škodo napravile ovce.«

»Pa res! Velik siromak si, ker ne moreš ukaniti človeka. Smiliš se nam. Zato ti hočemo pomagati, ko boš pameten.«

Osel popraska s kopitom po tleh in trikrat pokima z glavo: znak, da je zadovoljen. Koze nadaljujejo: »Čuj, sivček! Tamle za onim zidom je velik zelnik, poln najlepših zeljnatih glav, ki tako slastno hrstljajo pod zobom. Ko bi ti to samo slišal, pa bi mislil, da je tisti dan tvoj god. Me splezamo preko zida, pa ti jih namečemo, kolikor boš hotel. Samo paziti moraš, da nas v tem času takoj opozoriš z riganjem, ako bi se od kod bližal človek. Ako ga ne bo, se bomo gostili.«

Osel vnovič prikima in moško popraska po tleh, pogleda čez zid v zeljnik in vidi lepe, debele glave, ki so kazale svoje obširne pleše toplemu solncu. Kar skominalo se mu je po njih.

Koze splezajo preko zida v zeljnik in hrustajo krhko zelje, da je osel komaj požiral sline, ko jih je gledal tako od daleč, da je komaj senca njegove glave dosegala bohotno razvito zeljišče. Nestrpnost je strigel z ušesi, kimal z glavo in prhal predse, da bi opozoril samogoltne zaveznice

nase in na sklenjeno pogodbo. Ko bi mu vrgla katera samo eno veho, pa bi ga ne bilo konec slastnega koprnenja. Ali tako?

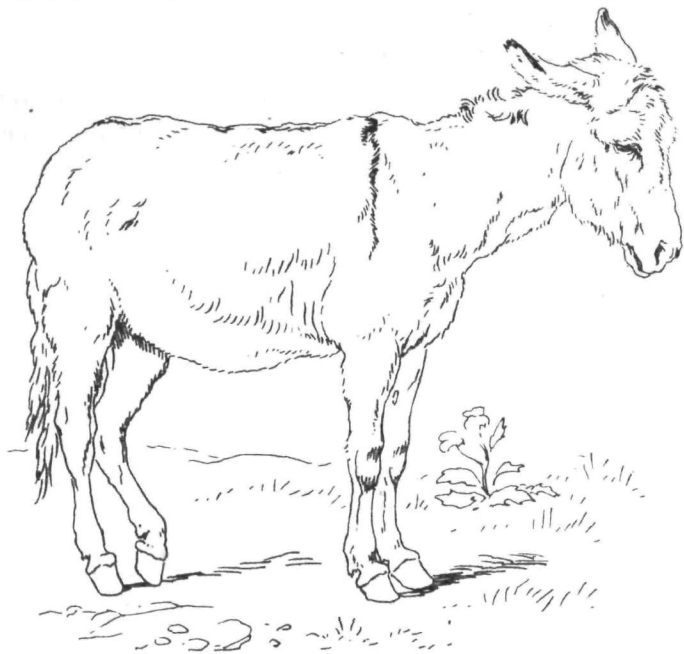
»Osel je osel in — ostane!« so si mislile požrešnice in same nada-ljevale gostijo. Osel je samo koprnel in čakal. Ves zaverovan v nedo-sežno zelje ni videl, ko so se približali ljudje za njegovim hrbtom, videli koze v škodi, planili nanje in jih ujeli. Na to se je začela sodba. Lažnivke so se izgovarjale, da jih je zapeljal osel, ko jih je poslal v zeljnik, kamor sam ni mogel. Izgovor ni držal, ker so ljudje videli, da osel ni jedel zelja.

»Samo obljubile so mi ga, žrle so same; jaz naj bi bil pa še pazil, da jih kdo ne dobi v škodi.« Takole moško se je opravičil osel.

»Nedolžen je, zares je osel nedolžen,« so potrdili ljudje in se pri-pravljali, da kaznujejo koze s šibami.

Ker požrešnice niso mogle več dokazati svoje nedolžnosti, so dolžile osla, da je tudi on kriv škode, ker je na zelje padala tudi njegova senca. Osel vnovič prikima in popraska po tleh s kopitom.

»Hi-hi-ha-ha!« zariga sivec veselo in tudi zarjove obenem. »Zado-voljen, zadovoljen sem s to obdolžitvijo. Ko bodo ljudje topli vas, po-žrešnice, naj tepo tudi mojo senco, i-a!« Moško je odkorakal nazaj na peščeni travnik mulit suho, redko travo, zadovoljen s svojo usodo. Koze so prejele zasluženo kazen, zakaj nobenega dokaza niso ljudje potrebovali več za njih zlobo.

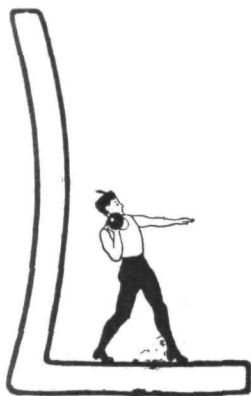

Osel

FRAN KOŠIR:

O lisici in volku.

Basen iz Dravinjske doline.

isica sreča volka. Prijazno ga pozdravi ter pravi: »Ej, dragi kumek volkec, kam pa tako klavrno? Ali vas tare nemara glad, da se držite, kot bi ne bili že najmanj tri dni zaužili ničesar? Če vam je ljubo, pa pojdite z menoj, vem za izvrstno pečenko!«

In šla sta volk in lisica ter prišla do hiše tam koncem vasi.

Tu de lisica volku: »Tam-le so svinjaki, v njih prav tolsti prašiči, glejte, da pridete do njih; jaz grem pa v hišo iskat si prigrizka.«

Rečeno — storjeno.

Volk jame podkopavati svinjake, zvitorepka se pa dreti na pragu v hišo na vse grlo: »V hlevu je tat, tat je v hlevu.«

Ljudje — mastili so se baš s kolinami — beže drug za drugim venkaj nad tata volka ter ga naklestijo prav pošteno.

Lisica se je med tem časom dosita najedla klobasic od lanskih prasic, pomočila nasičena gobec v skledo godle na peči, potem pa hajdi na plan.

V gozdu dohiti lisica volka, ki se ji prav otožen pritoži, kako neusmiljeno grdo so ga nabili.

»Kaj boš tarnal,« pravi lisica, »poglej mene, kako so šele meni stolkli glavo! Mislim, da mi gledajo na vseh koncih in krajih možgani iz glave. Joj, to boli, joj, to skeli! — Ali bi me ne hotel nesti?«

»Kaj,« odvrne volk, »nesel bi te naj, ko grem vendar komaj sam?«

Končno se je pa volk vseeno dal pregovoriti ter si nabasal navzlic skelečim ranam zvito lisico štuparamo na svoj koščeni hrbet . . .

Spotoma pa pravi lisica: »Bolnik zdravega nese, bolnik zdravega nese.«

»Kaj, če si zdrava, pa pojdí dol,« zakriči razkačeni volk.

»E, dragi kumek, nikar se ne hudujte nad mojimi besedami, saj vidite, da se mi meša, grozno se mi meša,« se hlina lisica.

»Pa naj bo,« odvrne volk. »Če se ti meša, pa res ne veš, kaj govoriš.«

In prideta do mlake. V luži se je prav lepo zrcalila polna luna.

»Ali vidite,« pravi lisica volku, »kako velik kos sira je v mlaki? Vodo morava poluckati, pa bo sirek naš!«

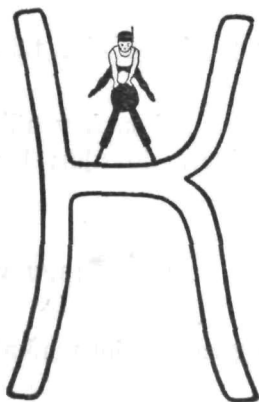
Jela sta luckati vodo in luckati. Lisica je svoj gobček le namakala v vodo, dočim se je telebasti volk tako napil vode iz mlake, da je siromak — počil.

Prekanjena lisica je pa zasuknila svoj košati rep ter jo odkurila po gozdu naprej...

G—A:

Rast človeškega telesa.

akor rastline, tako ima tudi človek svoje letne čase, ko najbolj, najmanj, oziroma nič ne raste. Najhitreje raste človek spomladi od aprila do junija, njegova teža se pa v tem času najmanj dvigne. Ravno nasprotno se godi od avgusta do novembra, in od decembra do aprila rast popolnoma miruje. Pa tudi čez dan se kažejo tako pri otrocih kakor tudi pri odraslih, katerih razvoj je že zaključen, razlike v razmerju velikosti. Ker ima naše telo do 30 členkov (sklepov), ki so izredno raztegljivi, nam to razjasni, da je človek zjutraj, ko vstane iz postelje, nekaj višji nego zvečer. Ponoči

namreč, ko ležimo, telo počiva, vretenca so razbremenjena, ker jim ni treba nositi teže telesa, ter se lahko razširjajo. Zdravnik Mehel pravi, da znaša razlika v telesni velikosti med jutrom in večerom 5 cm, nekateri drugi pa so mnenja, da samo 2 cm. Pa tudi zunanji vzroki so, ki vplivajo na rast telesa. Tako n. pr. mraz jako zadržuje rast, kar vidimo na Japoncih in Eskimih, ki so vsi izredno nizke postave. Tudi bolezen »malaria« provzroča zastajenje v rasti, zlasti če se ji pridruži še nezadostno hranjenje. Dognali so, da je ubožno prebivalstvo v močvirnih pokrajinah na Sardiniji jako nizke rasti; posamezniki dosežejo največ visokost 1·35 m. Tudi razne druge bolezni vplivajo neugodno na telesno rast.

Da je tudi in zlasti alkohol sovražnik navadnega telesnega razvoja, je itak splošno znano. Sploh je telesna rast jako odvisna od zunanjih življenjskih razmer, ki je nele zadržujejo, marveč tudi pospešujejo, če so ugodne. Tako n. pr. dajeta 16. in 18. pariški okraj, kjer prebivajo imovitejši prebivalci, najboljše vojaške novince. Vendar je pa najodličnejši le vpliv plemena. Tako vidimo n. pr., da so ravno v mrzlih škandinavskih deželah doma velikani Evrope. Tudi Rusi, Angleži in Nemci so večinoma jako postavni ljudje. Kar se tiče Italije, so prebivalci Pijemonta, Lombardije in Benečije neprimerno večji nego v južni Italiji. Zdravnik Lombroso pravi, da je visoko rast Benečanov pripisati primesi slovanske krvi. Lombroso opozarja obenem na velik vpliv talnih razmer; tako je

n. pr. na Francoskem dobiti v rasti najbolj zaostalo prebivalstvo v pokrajinah, ki imajo kamenita in peščena tla. Pa ne samo ljudje, marveč tudi živali so v svojem razvoju jako podvržene posebnim krajevnim vplivom. Tako n. pr. dosežejo konji, ki v Vetlinu in Vergamu v Italiji ostanejo majhni, v Milanu in Vidmu prav izdatno velikost. Arabski konj postane na Sardiniji tekom kratkih dob majhen, in glava se mu podaljša; mali jütlandski volji se pa na Holandskem razvijejo v prave velikane. Splošno je pri domačih živalih opazovati, da so v goratih deželah majhne, v ravninah pa velike. Največji ljudje izven Evrope prebivajo v Novi Zelandiji in v Ognjeni deželi.

Trije modri.

*Glej, v snegu čez polje sledovi
stopinj: na Jutrovem v daljni dalji
so vstali na pot trije kralji:
pod pazduho skrinje z darovi
Veliki, visoki so vsi trije,
seveda, čez sneg pot njihova gre.
Glej, pa se domenijo tako,
da v hišo kar prvo gredo,*

*Ej, hiša prva pa ni Betlehem,
to naša je hiša In kralji
niso vstali v Jutrovi dalji,
to strici so naši. Le sem, le sem!
Pa vendar prinesli so dari:
Stric Janez — Gašpar: „Rezka, to ti!“
In punčko so dali cukreno
in majhno potičko medeno*

*Stric Franc — kralj Miha: „To ti, Francè!“
Natresli so iz cekarja bogve kaj vse!
A stric Matija — Boltažar
so Jošku prignali konjičkov par.
In drugih še vsak je nekaj dobil:
Ej! Mamica ruto svilnato
in atek kosmato polhovko,
a dedek za sto let — voščil!*

Cvetko Gorjančev.

Pesem o akaciji.

*Aj, akacija, visoka
skoro do nebes,
stala je za kočo belo,
gledala čez strehe čez*

*Ko pa rožnik njeno glavo
s cvetjem pestrim je oplel,
ko jo s pajčelanom tankim
kar čez noč nekoč odel,*

*stopil zjutraj jaz pod njo sem,
sklenil sem na hrbtu roki
in oči želeč uprl sem
ji v srebrni vrh visoki.*

*In v otroški duši moji
želja tiha je vzkipela,
da bi vsaj tako zrl daleč,
kot akacija zre bela . . .*

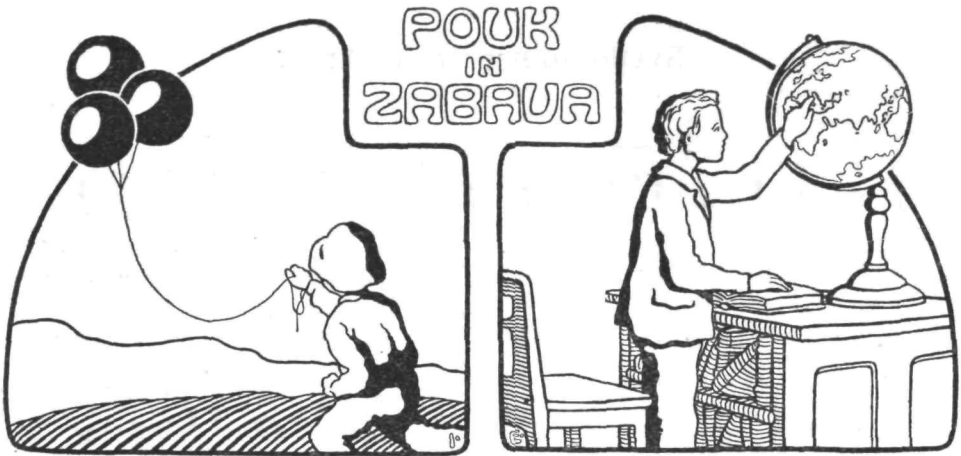
*Res čez leto sem pozneje
že na vrh tja gor priplezal:
ah, kak daleč po dolini
moj pogled čez vas je sezal!*

*In zaželel sem še višje
in še dalje, dalje zreti . . .
Pustil dom, akacijo sem,
pa odjadral sem po sveti . . .*

Cvetko Gorjančev.

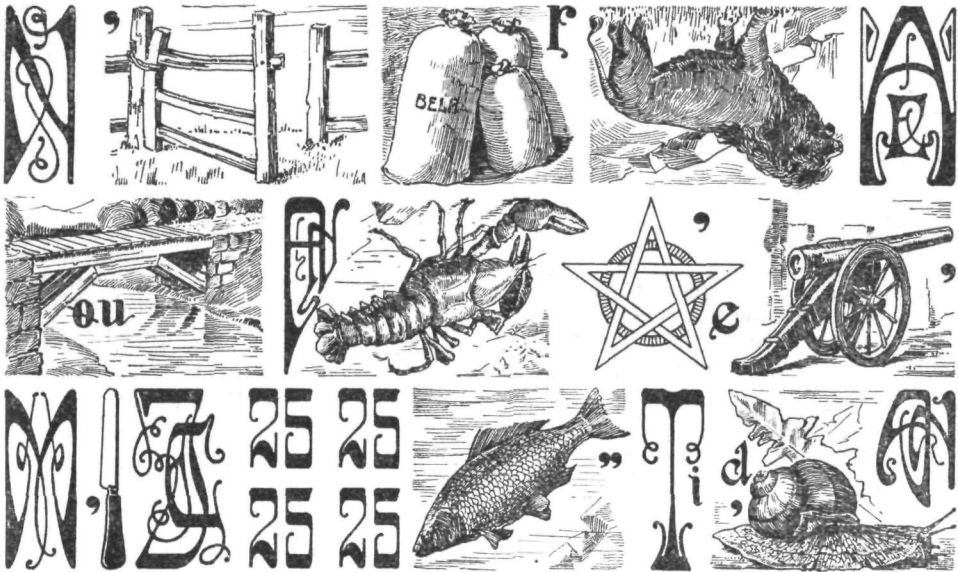

Dobro jutro!

Zastavica v podobah.

Priobčil *Dragotin Humek.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rimska cesta.

Kdo ne pozna prijazno migljajoče Rimske ceste, ki se blesti ob jasnih nočeh visoko nad nami? In sedaj se izprašujejo zvezdoslovci (astronomi), kako globoka je, oziroma kako dolgo rabi svetloba najoddalnejše zvezde v Rimski cesti, da pride do nas? Astronom Viljem Herschel je izraču-

nal, da dva milijona let. Če pomislimo, da naredi svetloba v eni sekundi po 300.000 kilometrov, potem si moremo misliti, kaka razdalja je to. Potem so nekateri astronomi ugovarjali, da je doba dveh milijonov let prevelika, ali s poizkusi so sedaj na zvezdarni Mount-Wilson dognali, da je trdil Herschel prav, če sploh ni preniško cenil. — Kdo si more predstavljati tako silno daljo!

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Smreka in jelka.

(Primeri.)

Smreka in jelka imata igle; zato ju imenujemo iglasto drevje. Deblo je pri smreki in jelki ravno kakor sveča. Iz smrekine kakor iz jelkine skorje se cedi prav dišeča smola. Veje so pri obeh vodoravne in proti vrhu vedno krajše in tvorijo lep vrh, ki ima podobo stožca. Listi so koničasti in imajo podobo igle. Spomladi pa se na koncih mladik prikažejo svetlozeleni listi, ki so pozimi pokriti z mnogimi kožnatimi listki, da ne pozebejo. Obe vrsti dreves imata lesnate češarke, ki so sestavljeni iz mnogih ploščnatih lusk. Pod vsako lusko tiči krilasto seme, da ga veter lažje raznese. Smreka in jelka ostaneta vse leto zeleni. Znana nam je uporaba smrečic ali jelčic za božično drevce. Les obeh dreves uporabljajo za stavbe in deske. Skorjo pa rabijo usnarji za čreslo. Smolo rabijo mesarji in sodarji. Iz smrekovega in jelkinega lesa delajo tudi papir. Iz smreke in jelke je bilo naše prvo bivališče — zibelka, in bo naša poslednja postelja — rakev. Smrekovo deblo varuje debela rdečkastorjava skorja, ki se na zunaj prav rada lušči. Jelkina skorja je belkaste barve in je gladka. Smrekovi listki so svetlozeleni, čim so jelkini temnejše barve; smrekovi listki imajo eno os, a jelkini se končujejo v dve osi. Jelkine igle imajo spodaj dve beli progi, ki jih pa smrekovi nimajo. Najhujši sovražnik obeh dreves je smrekov lubadar. Smrekovi češarki vise navzdol, jelkin je pa navzgor obrnjen. Smrekov češarek pade cel na zemljo, jelkin pa se zlušči na drevesu.

Prosim, blagovolite ta spis natisniti v kotichek „Zvončka“, ker ga prav rad prebiram.

Ivo Kolar,
učenec 5. razreda; doma Zagradom št. 4
pri Celju.

Odgovor:

Ljubi Ivo!

Primeri, ki si jo napisal o smreki in jelki, mi izpričuje, da imaš za opazovanje

prirode dobro oko! In le dobremu, paznemu očesu ne morejo uiti nobene posebnosti in natančnosti velike prirode, ki stoji pred nami kakor odprta knjiga. Opazujmo jo, občudujmo jo! — Pošlji mi še večkrat kaj podobnega. Uverjen sem, da bodo tudi ostali koticekarji z veseljem in zanimanjem prebirali take sestavke, se ravnali po Tvojem zgledu in prirodo opazovali!

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem se Vam namenil pisati. Sedaj hodim v peti razred ljudske šole. Najljubša knjiga mi je Vaš „Zvonček“, ki ga dobivam v šolski knjižnici. — Tudi sem zapazil Vaš kotichek, v katerega Vam pišejo razni otroci — „učenjaki“. Učence petega razreda uči priljubljeni gospod nadučitelj Emerik Moric. Prosim, priobčite moj spis v kotichek gospoda Doropoljskega.

Pozdravlja Vas z narodnim pozdravom „Na zdar!“

Alojzij Zorenč,
učenec V. razr. II. oddelka v Sv. Petru pod
Sv. gorami.

Odgovor:

Ljubi Alojzij!

Veseli me, da si tudi Ti vstopil v krog mojih „učenjakov“, kakor imenuješ koticekarje s porednim nasmeškom na ustnih! Vem, da bodo vsi veseli Tvojega lepega poklona, ki utegne zdramiti vse zaspance in zaspanke, da se število mojih dopisnikov — poveča z novimi sotrudniki!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Pred nekoliko tedni sem zvedela, da ljubite slovensko mladino. Zato mi ne zamerite, da Vas tudi jaz nadlegujem. Večkrat sem se pripravljala, da bi Vam pisala; naposled sem začela. Doma sem na veliki ravnini Ptujkega polja. Vas se imenuje Sestre. Šolo obiskujem v Majšpergu, III.

razred II. oddelek. Učimo se več predmetov; jaz najbolj ljubim: zgodovino, prirodopisje, računanje, ženska ročna dela in tudi vaš „Zvonček“ rada prebiram. Stara sem sedaj 11 let; tedaj sem bila stara 6 let, brat 4 in sestra 2 leti, ko smo izgubili ljubo mamico.

Iskreno Vas pozdravlja
Katarinka Žunkovičeva.

Odgovor:

Ljuba Katarinka!

Pet let je od tedaj, kar Ti je umrla ljuba mamica. Ali pozabila je nisi in je ne pozabiš nikoli. Tako globoko se vtisne v človeško srce spomin na mater — na tisto bitje, ki je in ostane otroku najdražje na svetu!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Preden Vam kaj pišem, Vas lepo pozdravljam. Danes Vam pišem prvikrat par besed Vaš „Zvonček“, ki ga dobivam pri gospodu učitelju, jako rad čitam, posebno o vojni na Balkanu. V šoli se učim pridno. Najrajši se učim slovenski. Šola se pričinja ob 8. in traja do 11. ure. Hodim v VI. šolsko leto enorazrednice v Velikih Žabljah pri Ajdovščini sredi lepe Vipavske doline.

S spoštovanjem Vas pozdravlja vdani
Alojzij Jejčič.

Odgovor:

Ljubi Alojzij!

Res je lepa Vipavska dolina! Kamor seže oko, povsod plodovito polje, bele vasi, bogati vinogradi. Solnce je toplo in prijazno, da ni skoro nikoli ostre zime. Samo kadar prisope huda burja, takrat je treba bežati v varno zavetje domačega ognjišča, odkoder lahko razdivjanki — stržemo korenček! In tudi Vipavska dolina je del slovenske zemlje!

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvič. Hodim v 4. razred ljudske šole pri Sv. Lovrencu v Sl. goricah. Najbolj me veseli zgodovina, petje in čitanje. Jako se veselim, ko pride „Zvonček.“ Ali Vam smem še večkrat pisati?

Pozdravlja Vas
Maks Farkaš.

Odgovor:

Ljubi Maks!

Vprašuješ me, ali mi smeš še večkrat pisati? Gotovo! Prav ljubo mi bo. Povedati pa moraš kaj novega in zanimivega! Saj si že v 4. razredu, in taki možje vedo marsikaj modrega, kar utegne zbuditi zanimanje nas vseh. Torej kar piši!

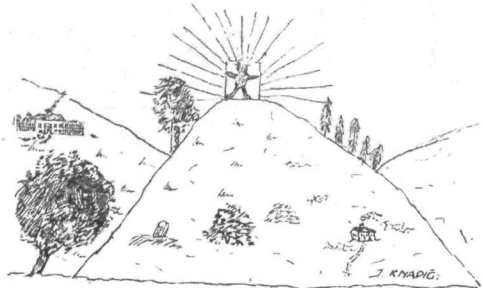
*

Blagorodni gospod Doropoljski!

Danes sem se odločil, da Vam pišem svoje prvo pismo. Priložil sem tudi povest in sliko:

O ciganu, ki je zakril solnce.

Bilo je v starih časih. Za deveto goro je ležala mala vas. V tej vasi je stanoval cigan. Otroci so ga radi dražili. Nekega dne je bil posebno hudo razjarjen. Hotel se je zato maščevati. Drugo jutro je vstal že pred solničnim vzhodom. Vzel je svojo rjuho,

ki je na njej ležal in si jo privezal okolo pasa. Splezal je na drevo. Od tod je skočil na bližnje drevo. Tu je razgrnil rjuho in jo držal v zraku, da ni moglo solnce, ki je ravno vzhajalo, prodreti s svojimi žarki v vas. V vasi je bila tema, in ljudje niso mogli delati. Začeli so moliti in molili so tako glasno, da jih je slisal cigan na gori. Zasmilili so se mu ljudje, zato je zlozil rjuho in zletel z gore v vas. Ljudem je potem vse odpustil, a obljubiti so mu morali, da ga ne bodo več dražili. Bili so mož-beseda.

Prosim, ako bi to pismo priobčil v „Zvončku.“

S spoštovanjem

Janko Knapič,
učenec 5. razreda ljudske šole na Vidmu
ob Savi.

Odgovor:

Ljubi Janko!

Priobčujem Tvojo povest in podobo. Ako dotični vaščani Tvojo povest dobe v roke, se bodo gotovo jezili, ko vidijo, kako jih je opeharil ta prebrisani cigan. Ali pa se bodo z mano vred smejali. — Ako kaj zveš o tem, mi pa sporoči. — Tvojo drugo podobo „Joško gre na lov“ priobčim pozneje.

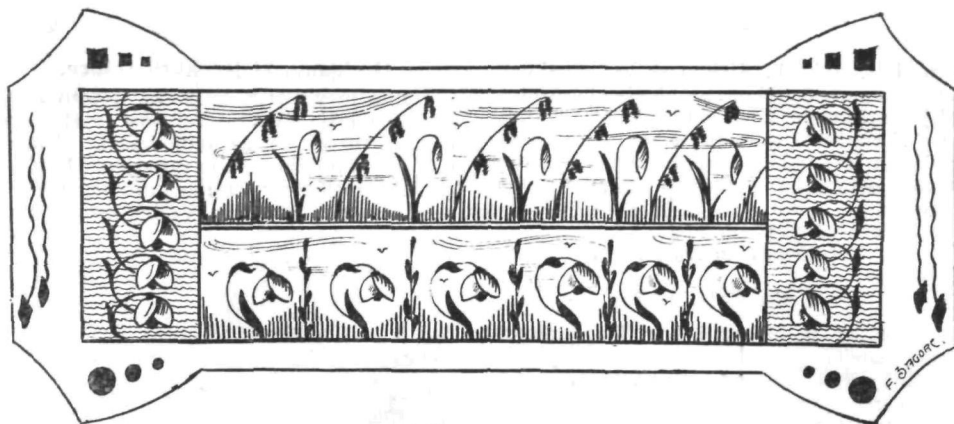
*

Zahvala.

Veliko dolžnost čutim, izreči zahvalo gospodu Antonu Brezovniku v Vojniku za za krasno vezano knjigo z zlato vrezanimi besedami: „Zakaj? Zato! — Anton Brezovnik — A. Š.“, ki jo je podaril imenovani gospod pisatelj sam za moje pismo, priobčeno v „Kotičku g. Doropoljskega“ („Zvonček“ št. 9.) in ki jo bom hranila kot dragocen spomin.

Obenem sem dolžna zahvalo gospodu nadučitelju I. Kelcu za darovano krono, ki sem jo vložila v hranilnico.

Torej še enkrat prsrečna zahvala in veselo Novo leto obema ljubiteljema mladine od Avguste Šinigojeve.

V petnajsto leto!

Naš ljubi „Zvonček“ začena z današnjo številko svoj petnajsti letnik. Pridobil si je mnogo prijateljev in prijateljic, ki komaj čakajo, da jim prizvončklja vsak mesec po enkrat v domačo hišo. Utrdil se je že širom slovenskega ozemlja Raznovrstno njegovo gradivo podaja vsakemu nekaj, kar ga bolj zanima ali bolj veseli. Kakor dober znanec prihaja med slovensko mladino, obložen z lepimi darili, češ, vzemite, uživajte, saj je vse vaše!

Tako bo tudi v ravnokar začetem letniku. Že današnja „Zvončkova“ številka kaže, kakšen bo po priliki naš list: v lepi obliki lepa vsebina, deloma poučna, deloma zabavna — S Humkovim spisom iz prirodoslovja danes še iz tehničnih ozirov nismo mogli začeti. Upamo, da nam bo to mogoče že v prihodnji številki — V rokah imamo znamenito delo Svena Hedina „Tam za morjem“, ki ga je za naš list priredil „Zvonček“ dobi znanec g. F. Palnák Opisuje nam Severno Ameriko. Tu so opisana zanimiva potovanja in opazovanja, popletena z drobnimi povestmi. Sven Hedinovo delo je znano po vsem svetu „Zvonček“ je hvaležen svojemu sotrudniku F. Palnaku, da hoče s tem slavnim delom seznaniti slovensko mladino potom našega lista Ko si preskrlimo potrebni zemljevid, začnemo „Tam za morjem“ takoj priobčevati — Pripominjamo, da smo se založili z lepimi podobami in z raznovrstnim gradivom, tako da smo za to leto z vsem dobro preskrbjeni

Obračamo se na vso slovensko javnost, naj nas podpira ob našem plemenitem prizadevanju. Z razvojem in napredkom našega lista raste nraavnost, veselje in delaljubnost slovenske mladine. Ona je naše največje bogastvo, zanjo moramo delati vedno in pvsod!

Uredništvo in upravništvo.

